

دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز
معاونت تحقیقات و فناوری

راهنمای نگارش گزارش نهایی پایان نامه (کلیه مقاطع تحصیلی)

ویرایش آذر ۱۴۰۱

این راهنما در جلسه شورای پژوهشی و فناوری دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز در تاریخ ۱۴۰۱/۰۹/۱۴ با شماره مصوبه یک به تصویب رسیده و از تاریخ ۱۴۰۱/۱۰/۰۱ (اول دی ماه ۱۴۰۱) تنها فرمت مورد پذیرش برای نگارش گزارش نهایی پایان نامه برای کلیه مقاطع تحصیلی در دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز می باشد.

مقدمه

به منظور گسترش مرزهای دانش و تقویت بنیه پژوهشگران در شیوه ارائه یافته‌های علمی و پژوهشی خود، آشنایی با شیوه نگارش و تنظیم مطالب علمی از اهمیت فراوانی برخوردار است. چگونگی تنظیم و تدوین یکنواخت و مطلوب گزارش نهایی پایان‌نامه‌ها و اتخاذ شیوه‌ای واحد در سطح دانشگاه مستلزم داشتن شیوه‌نامه‌ای واحد، جامع و معتبر می‌باشد. در این راهنما سعی شده است شیوه‌ای واحد و جامع بر اساس منابع معتبر گردآوری و تقدیم پژوهشگران شود تا با رعایت نکات مندرج در آن ضمن مطلوب نمودن شیوه گزارش نویسی، نگارش پایان‌نامه‌ها از وحدت رویه برخوردار باشد.

الف - مشخصات اصلی پایان‌نامه‌های دانشگاه

۱. رنگ جلد :

- PhD: قرمز
- کارشناسی ارشد: سبز یشمی
- دکتری عمومی: خاکستری
- دستیاری تخصصی: زرشکی
- دستیاری فوق تخصصی: سورمه‌ای

۲. تمامی صفحات پایان‌نامه باید در محیط نرم‌افزار **Word 2013** تهیه و لوح فشرده (CD) حاوی فایل Word و PDF آن تحویل گردد. (توجه شود که پسوند دامنه فایل ورد حتماً ".docx" باشد.)

۳. اسم فایل درج شده بر روی لوح فشرده بایستی به صورت انگلیسی و ترجیحاً نام کامل دانشجو یا شماره دانشجویی باشد.

۴. روی جلد و برگه داخل جلد گزارش نهایی، مطابق با فرم‌های شماره ۱ و ۲ (فارسی) تنظیم شود.

۵. پشت جلد و برگه داخل جلد گزارش نهایی، مطابق با فرم‌های شماره ۳ و ۴ (انگلیسی)

تنظیم گردد.

نکته: فایل درج شده بر روی لوح فشرده باید دارای صفحات روی جلد و داخل جلد به فارسی، داخل جلد و پشت جلد به انگلیسی و نیز اسکن فرم‌های صورت جلسه دفاع (فرم شماره ۱۱) و اصالت (فرم شماره ۵) مطابق با فرمت (تکمیل و امضا شده) باشد.

ب- صفحات پایان نامه

ب-۱- ترتیب صفحات برای پایان نامه به زبان فارسی^۱:

✓ صفحات ابتدایی پایان نامه:

- صفحه روی جلد به فارسی (در نسخه صحافی به صورت زرکوب)
- صفحه سفید
- صفحه بسم الله الرحمن الرحيم
- صفحه مشخصات فارسی داخل جلد پایان نامه (مطابق فرم شماره ۲) (آرم و نام دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی جندی شاپور اهواز در برگه مشخصات فارسی لحاظ شود).
- صفحه صورت جلسه دفاع^۲ (اسکن شده) (صورت جلسه دفاع به صورت تایپ شده باشد و اسامی استادان راهنما، استادان مشاور و داوران به صورت کامل (نام و نام خانوادگی)، تایپ شده و خوانا درج شود. همچنین تاریخ ثبت و تاریخ دفاع پایان نامه و نیز شماره ثبت و شماره طرح حتماً در صورت جلسه دفاع قید شود).

^۱ برای نگارش پایان نامه به زبان انگلیسی، صفحات مشخصات آغازین به انگلیسی و مطابق با فرم‌های شماره ۳ و ۴ و صفحات مشخصات پایانی نیز به فارسی و مطابق با فرم‌های ۱ و ۲ درج شود. ترتیب سایر موارد با پایان نامه به زبان فارسی مشترک است.

^۲ در نگارش پایان نامه به زبان انگلیسی، اسکن فرم صورت جلسه انگلیسی درج می‌شود.

• صفحه ۱ اسکن تاییدیه صحت و اصالت نتایج پایان نامه^۱ (مطابق با فرم ۵ و الگوی مندرج

در صفحه ۳۵ راهنما) (به صورت تایپ شده تکمیل شود).

- صفحه تقدیم (در صورت تمایل حداکثر یک صفحه)
- صفحه سپاسگزاری (در صورت تمایل در یک صفحه از افراد و سازمان‌های مورد نظر سپاسگزاری می‌شود).

• صفحه چکیده فارسی^۲ (حداکثر تا ۳۰۰ واژه برای دوره‌های کارشناسی ارشد و دکتری

حرفه‌ای و تا ۴۰۰ واژه برای دوره‌های دکتری PhD، دستیاری تخصصی و فوق تخصصی و در یک صفحه).

- فهرست مطالب
- فهرست جدول‌ها (در صورت وجود)
- فهرست تصاویر (در صورت وجود)
- فهرست نمودارها (در صورت وجود)
- فهرست نقشه‌ها (در صورت وجود)

✓ صفحات فصل‌های پایان‌نامه:

- فصل اول: مقدمه، کلیات و بیان مسئله (Introduction, generalities and problem statement)
- فصل دوم: بررسی متون (Literature review)
- فصل سوم: مواد و روش کار (Materials and methods)
- فصل چهارم: یافته‌ها (findings)
- فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری (Discussion and conclusion)

✓ صفحات انتهایی پایان‌نامه:

- فهرست منابع
- پیوست‌ها
- صفحه چکیده انگلیسی (مطابق با چکیده فارسی)

۱ در نگارش پایان‌نامه به زبان انگلیسی، اسکن فرم تاییدیه صحت و اصالت نتایج پایان‌نامه انگلیسی درج می‌شود.

۲ در نگارش پایان‌نامه به زبان انگلیسی، ابتدا چکیده انگلیسی و پس از پیوست‌ها چکیده فارسی درج می‌شود.

• مشخصات انگلیسی داخل جلد (مطابق فرم شماره ۴) (آرم دانشگاه و نام دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی جندی شاپور اهواز در برگه مشخصات لاتین لحاظ شود).

• صفحه سفید

• صفحه پشت جلد به انگلیسی (در نسخه صحافی به صورت زرکوب)

ج- چکیده

چکیده، خلاصه‌ای از گزارش نهایی پایان‌نامه است که در عین اختصار، محتوای همه قسمت‌های آن را بیان می‌کند. یک چکیده خوب به خوانندگان کمک می‌کند تا تصمیم خود را مبنی بر خواندن تمام قسمت‌های پایان‌نامه بگیرند. چکیده باید کاملاً گویا و دقیق باشد تا یک تصویر کلی از تحقیق و نتایج آن را در ذهن خواننده ترسیم نماید. در چکیده نباید تاریخچه، زمینه تحقیق و تکنیک‌های بدیهی ذکر شوند و به جای آن‌ها بر اطلاعات جدید، فرضیه‌ها و نتایج تاکید گردد. چکیده باید به دو صورت فارسی و انگلیسی تهیه شود که شامل موارد زیر می‌باشد :

۱. مقدمه (Introduction)

۲. روش کار (Materials and Methods)

۳. نتایج (Results)

۴. نتیجه‌گیری (Conclusion)

۵. واژگان کلیدی (Keywords)

تعداد واژگان متن چکیده **نباید** بیش از ۳۰۰ (سیصد) واژه برای دوره‌های کارشناسی ارشد و دکتری حرفه‌ای و ۴۰۰ (چهارصد) کلمه برای دوره‌های دکتری PhD، **دستیاری تخصصی و فوق تخصصی** باشد و حتی‌الامکان باید سعی نمود تا حجم مطالب قسمت‌های مقدمه، روش کار، نتایج و نتیجه‌گیری به ترتیب به نسبت ۲،۲،۱ و تنظیم شود. چکیده انگلیسی از نظر محتوا باید منطبق با چکیده فارسی باشد و در انتهای گزارش نهایی پایان‌نامه و طبق ترتیب گفته شده در صفحات ۲ و ۳، آورده شود.

در قسمت چکیده فارسی و انگلیسی **درج عنوان پایان نامه (در بالای صفحه، به صورت بولد و**

وسط چین) الزامی می باشد و باید با هم و با عنوان درج شده در صفحات مشخصات به فارسی و انگلیسی
مطابقت داشته باشند.

در صفحات مشخصات فارسی و انگلیسی، عنوان اصلی پایان نامه ذکر شود و از قید عنوان مقاله که

از پایان نامه مستخرج شده است خودداری شود.

د- فهرست

در فهرست مطالب، عناوین صفحات اولیه مانند صفحات مشخصات فارسی، تقدیم، تشکر و چکیده فارسی و نیز صفحات پایانی شامل چکیده انگلیسی و صفحات مشخصات انگلیسی ذکر نمی شود. همچنین عناوین ذکر شده در فهرست باید عیناً با عناوین متن مطابقت داشته باشد. برای جلوگیری از خطای چشم، بین عنوان و شماره صفحه مربوط نقطه چین درج شود. در صورتی که یک عنوان از یک سطر بیش تر باشد، نقطه چین و شماره صفحه در آخرین سطر همان عنوان نوشته شود.

فهرست باید شامل فهرست مطالب (شامل فصل های ۱ تا ۵، منابع و پیوستها)، جدولها، نمودارها، تصاویر و نقشهها به طور جداگانه باشد.

ه- رعایت نکات کلی در نگارش متن

۱. توصیه می شود تا حد امکان در نگارش متن اصلی به جای افعال معلوم از افعال مجهول استفاده شود. مثلاً به جای « دو سی سی داروی ... تزریق نمودم » از جمله « دو سی سی داروی ... تزریق گردید » استفاده شود.

۲. نویسنده باید در مواردی از قبیل انتخاب نوع کاغذ و تایپ، تمیز و مرتب بودن متن، **املا**، **صحیح کلمات**، رعایت قواعد و اصول نگارش و دستور زبان، نقطه گذاری و علامات دیگر توجه کافی مبذول نماید.

۳. اندازه کاغذ A4

۴. **در پایان نامه به زبان فارسی**، حاشیه کاغذ در صفحات زوج از سمت راست، بالا و پایین هر کدام ۲/۵ سانتی متر و از سمت چپ ۳/۵ سانتی متر، در صفحات فرد حاشیه از سمت راست ۳/۵ و از سمت

چپ، بالا و پایین هر کدام ۲/۵ سانتی متر باشد. در **پایان نامه به زبان انگلیسی**، در صفحات زوج از سمت راست ۳/۵ سانتی متر و از سمت چپ، بالا و پایین هر کدام ۲/۵ سانتی متر، در صفحات فرد حاشیه از سمت چپ ۳/۵ و از سمت راست، بالا و پایین هر کدام ۲/۵ سانتی متر باشد.

۵. فاصله کلیه خطوط ۱/۵ سانتی متر

۶. فاصله کلیه پاراگرافها ۱۲ پوینت با پاراگراف قبلی و بعدی (عناوین تیتراها با متن، متن با جدول و ...)

۷. عناوین فصلها با ترازبندی وسط چین و به صورت Bold با قلم B Titr^۱ و اندازه ۱۸ (شماره و عنوان فصل در یک صفحه به تنهایی و جدا از محتوای فصل درج شود)

۸. عناوین کلیه تیتراهای اصلی با ترازبندی راست چین^۲ و بدون تورفتگی. متن فارسی به صورت Bold با قلم B Nazanin و اندازه ۱۶، متن انگلیسی به صورت Bold با قلم Times New Roman و اندازه ۱۴.

۹. عناوین کلیه تیتراهای فرعی با ترازبندی راست چین^۳ و بدون تورفتگی. متن فارسی به صورت Bold با قلم B Nazanin و اندازه ۱۴، متن انگلیسی به صورت Bold با قلم Times New Roman و اندازه ۱۲.

۱۰. عناوین کلیه تیتراهای فرعی تر با ترازبندی راست چین و بدون تورفتگی. متن فارسی به صورت Bold با قلم B Nazanin و اندازه ۱۴، متن انگلیسی به صورت Bold با قلم Times New Roman و اندازه ۱۲.

---

^۱ در پایان نامه به زبان انگلیسی، عناوین فصلها با قلم Times New Roman درج شود.

^۲ تمامی تیتراهای اصلی در پایان نامه به زبان انگلیسی، با ترازبندی چپ چین باشد.

^۳ تمامی تیتراهای فرعی در پایان نامه به زبان انگلیسی، با ترازبندی چپ چین باشد.

۱۱. ترازبندی متن هر پاراگراف به صورت justify یا دو طرفه و میزان تو رفتگی سطر اول هر پاراگراف به میزان ۱ سانتی‌متر. متن فارسی به صورت غیر Bold با قلم B Nazanin و اندازه ۱۴، متن انگلیسی به صورت غیر Bold با قلم Times New Roman و اندازه ۱۲.

۱۲. عناوین کلیه جدول‌ها، تصاویر و نمودارها با ترازبندی وسط چین. متن فارسی به صورت Bold با قلم B Nazanin و اندازه ۱۲، متن انگلیسی به صورت Bold با قلم Times New Roman و اندازه ۱۰.

۱۳. پانویس فارسی با ترازبندی راست چین و به صورت غیر Bold با قلم B Nazanin و اندازه ۱۰.

۱۴. پانویس انگلیسی با ترازبندی چپ چین و به صورت غیر Bold با قلم Times New Roman و اندازه ۱۰.

۱۵. خط جدا کننده پانویس با ترازبندی چپ چین

تمامی صفحات پایان‌نامه باید در محیط نرم‌افزار **Word 2013** تهیه و لوح فشرده (CD) حاوی فایل نهایی Word و PDF آن تحویل کتابخانه مرکزی دانشگاه (۲ عدد)، معاونت پژوهشی دانشکده، و مدیریت توسعه پژوهش دانشگاه گردد. (صورتجلسه دفاع به طور تایپ شده باشد و اسامی استادان راهنما، استادان مشاور و داوران به صورت کامل (نام و نام خانوادگی)، تایپ شده و خوانا درج شود. همچنین شماره ثبت و شماره طرح، تاریخ ثبت (تصویب) و تاریخ دفاع پایان‌نامه حتماً در صورت جلسه دفاع قید شود.)

۱۶. از بکار بردن معادل‌های متنوع یک واژه در متن خودداری شود.

۱۷. تعداد صفحات متن اصلی پایان‌نامه نباید از ۳۰ صفحه کمتر باشد.

۱۸. حجم فایل‌های Word و PDF پایان‌نامه نباید از ۱۸ مگابایت بیش‌تر باشد.

۱۹. در صورت نیاز به تحویل نسخه صحافی، نسخه مکتوب پایان‌نامه می‌بایست به صورت دو رو (صفحات پشت و رو / زوج و فرد) چاپ و صحافی شود. کلیه فرم‌ها به صورت یک رو تهیه شود. شروع هر فصل از صفحات فرد آغاز شود. چاپ به وسیله چاپگر با کیفیت بسیار خوب انجام شود.

و- شماره گذاری صفحات

۱. صفحات روی جلد، سفید، بسم الله الرحمن الرحيم، مشخصات فارسی، صورت جلسه دفاع، فرم اصالت، تقدیم، سپاسگزاری، چکیده فارسی، چکیده انگلیسی و مشخصات انگلیسی شماره گذاری نمی شوند.

۲. در نگارش پایان نامه به زبان فارسی، شماره گذاری از صفحه فهرست مطالب تا قبل از فصل اول با حروف ابجد (الف، ب، ج، د، هـ، و، ز، ح، ط، ی، ک، ل، م، ن و ...) صورت می گیرد. در نگارش پایان نامه به زبان انگلیسی نیز شماره گذاری از صفحه فهرست مطالب تا قبل از فصل اول با اعداد رومی (I, II, III, IV و ...) صورت می گیرد.

۳. شماره گذاری با اعداد فارسی از آغاز فصل اول شروع شده و تا انتهای پیوستها ادامه می یابد.^۱

۴. شماره گذاری صفحات، وسط چین، ساده، در پایین صفحه و به صورت غیر Bold با قلم B-Nazanin و اندازه ۱۲ می باشد. همچنین شماره صفحه باید در فاصله ۲ سانتی متری از لبه پایینی کاغذ درج شود.

ز- شماره گذاری جدولها، نمودارها، تصاویر و نقشهها:

کلیه جدولها، نمودارها، تصاویر و نقشهها به طور جداگانه و به ترتیب، شماره گذاری شوند. به این ترتیب که ابتدا شماره فصل و بعد شماره ترتیب قرارگیری جدول، نمودار، تصویر و یا نقشه ذکر شوند.^۲ مثلاً (جدول ۴-۱) جدول یک در فصل چهارم در نگارش پایان نامه به زبان فارسی است. عناوین توضیح جدولها در بالای جدول و عناوین نمودارها، تصاویر و نقشهها در زیر نمودار، تصویر یا نقشه درج شوند. سعی شود تا حد امکان تعداد و اندازه جدولها و نمودارها به حداقل برسد.

---

^۱ در نگارش پایان نامه به زبان انگلیسی، شماره گذاری صفحات متن اصلی با اعداد انگلیسی باشد.

^۲ در نگارش پایان نامه به زبان فارسی، شماره فصل در سمت راست و در نگارش پایان نامه به زبان انگلیسی، شماره فصل در سمت چپ درج می شود.

روابط ریاضی و فرمول‌ها نیز با توجه به فصل مربوطه و ترتیب قرارگیری از سمت راست شماره‌گذاری شوند، به عنوان مثال (رابطه ۲-۷) نشان دهنده هفتمین فرمول در فصل دوم است.

در جدول زیر الگوی صحیح شماره‌گذاری موارد فوق در نگارش پایان‌نامه به دو زبان فارسی و انگلیسی درج شده است.

الگوی شماره‌گذاری در پایان‌نامه به زبان فارسی	الگوی شماره‌گذاری در پایان‌نامه به زبان انگلیسی
جدول ۱-۴	Table 4-1
تصویر ۱-۴	Figure 4-1
نمودار ۱-۴	Chart 4-1
نقشه ۱-۴	Map 4-1
رابطه ۱-۳	Formula 3-1

ح - نوع زبان:

تمامی بخش‌های پایان‌نامه (از جمله جدول‌ها، نمودارها، تصاویر، اعداد، شماره صفحات، و ...) باید فارسی یا انگلیسی باشد. در صورت نگارش پایان‌نامه به زبان فارسی، چنانچه معادل فارسی واژه‌های انگلیسی نامأنوس باشد، توضیح مختصری در کنار واژه و داخل پرانتز آورده شود. معادل انگلیسی واژه یا عبارت را نیز می‌توان در پانویس ارائه نمود (در صورتی که متن فارسی است). در مواردی که لازم است از حروف اختصار انگلیسی در متن استفاده شود، ابتدا معادل فارسی را آورده و سپس حروف اختصار در پرانتز قرار می‌گیرد، و با شماره‌گذاری در بالای پرانتز، اصل کلمه یا عبارت انگلیسی در پانویس ارائه می‌شود. مثلاً **آزمون بدون استرس (NST)**^۱ آوردن اصل کلمه انگلیسی در پانویس برای اولین بار ضرورت دارد ولی در صورت تکرار، فقط کلمه اختصاری انگلیسی نوشته شود.

در متن باید نام اشخاص به فارسی نوشته شود و تلفظ انگلیسی آن به صورت پانویس نگاشته شود. عبارت مورد نظر توسط شماره کوچک در بالا و سمت چپ آن مشخص شده و در پانویس توضیح آن آورده شود. درصد با علامت % در سمت چپ اعداد مشخص شود. (برای پانویس از قلم استفاده شده در متن با اندازه ۱۰ استفاده گردد). زیرنویس‌ها باید در هر صفحه از شماره ۱ شروع شود.

¹ Non stress test

ط - شماره گذاری عناوین اصلی و فرعی (تیتراها):

۱. برای شماره گذاری عناوین بخش‌های هر فصل از حروف ابجد و برای شماره گذاری عناوین زیر بخش‌ها از اعداد استفاده شود. مثل الف-۱. بافت شناسی گروه سینوسی - دهلیزی
۲. حداکثر ارقام استفاده شده در شماره عناوین نباید از چهار عدد بیشتر باشد.
مثال: ج-۱-۱-۲-۱. نقش کلسیم خارج سلولی.
۳. در صورت نیاز به تقسیم‌بندی بیشتر می‌توان آخرین عنوان را کمی درشت‌تر از متن تایپ نمود.

انگلیسی

فارسی

Chapter 1:

فصل اول:

A:

الف:

A - 1:

الف - ۱:

A - 2:

الف - ۲:

A - 2 - 1:

الف ۲ - ۱:

A - 2 - 2:

الف ۲ - ۲:

B:

ب:

B - 1:

ب - ۱:

B - 2:

ب - ۲:

B - 2 - 1:

ب - ۲ - ۱:

B - 2 - 2:

ب - ۲ - ۲:

نکته: در شماره گذاری عناوین در متن اصلی از الگوی نشانه گذاری بالا استفاده شود و در تمام متن پایان‌نامه یکدستی وجود داشته باشد و توالی حروف و اعداد به درستی رعایت شود.

ی - پانویس‌ها

در متن گزارش نهایی پایان‌نامه باید از درج کلمات لاتین خودداری نمود. کلمات و اصطلاحات لاتین باید همراه با پانویس مربوط به آن استفاده شوند؛ به این ترتیب که در کنار معادل یا تلفظ فارسی مناسب آن، عدد نشان‌دهنده پانویس به صورت زیر نوشت^۱ درج شده و در زیر متن در جلوی آن عدد، کلمه لاتین

با املای صحیح نوشته می‌شود. پانویس‌ها از متن اصلی توسط خط افقی که تا متن به اندازه ۲ سطر فاصله دارد، جدا می‌شوند. فاصله پانویس‌ها از این خط برابر یک سطر و فاصله بین دو پانویس به اندازه نصف فاصله سطرها در متن اصلی است. حتی‌الامکان از آوردن پانویس خودداری شود و سعی گردد مطالب در متن یا داخل پرانتز قرار گیرد. در هر حال پانویس باید در کادر اصلی یعنی تا ۲/۵ سانتی‌متری لبه پایینی کاغذ خاتمه یابد.

نام‌های علمی بر اساس مقررات بین‌المللی چه به شکل فارسی یا لاتین (در پانویس یا در لیست منابع) باید به صورت ایتالیک نوشته شده و یا زیر دو جزء آنها خط افقی جداگانه کشیده شود.^۱

ل - سیستم واحد

سیستم واحد مورد استفاده در گزارش نهایی پایان‌نامه، سیستم بین‌المللی متریک SI می‌باشد. در صورتی که استفاده از واحدهای دیگر لازم است معادل هر یک از اعداد در پرانتز درج گردد.

---

¹ Superscript

« فصل اول »

مقدمه، کلیات و بیان مسئله^۱

الف – مقدمه و بیان مسئله

بیان مسئله نخستین قسمت را در نگارش گزارش گزارش نهایی پایان نامه شامل می‌شود. بیان مسئله لزوم انجام پژوهش را مشخص می‌کند و ابعاد آن را نشان می‌دهد. بیان مسئله خوب، موضوع را مشخص و قابل درک می‌سازد و باید به گونه‌ای نوشته شود که هر کس آن را بخواند متوجه شود که پژوهشگر می‌خواسته چه کاری انجام دهد و همچنین اهمیت و اولویت موضوع و ضرورت انجام پژوهش تا چه حد می‌باشد. بیان مسئله خوب می‌تواند در تنظیم قسمت‌های مختلف تحقیق کمک شایانی نماید. بدین ترتیب بیان اهداف، فرضیات (یا سؤالات) و روش کار راحت‌تر می‌شود. مهم‌ترین مواردی که به هنگام نگارش بیان مسئله باید مد نظر داشت عبارتند از:

۱. توصیف دقیق ماهیت مشکل (مسئله)
  ۲. بیان اهمیت مشکل مورد بحث، ابعاد، توزیع و شدت آن (با تاکید و ارائه آمارهای موجود)
  ۳. نحوه برخورد با مشکل، راه حل‌ها و خدمات موجود
  ۴. عوارض ناشی از تداوم موضوع مورد نظر
  ۵. بیان تناقض‌های موجود در نتایج پژوهش‌های قبلی (در صورت وجود)
  ۶. بیان فواید ناشی از انجام طرح و هدف نهایی پژوهش
- باید توجه داشت که مطالب عنوان شده در قسمت بیان مسئله (تجارب و نه بدیهیات) با استناد به مراجع معتبر ذکر شوند. از این رو لازم است که از همان ابتدا مرجع عبارات بیان شده، به ترتیب (در داخل پرانتز) شماره‌گذاری شده و در لیست مراجع مورد استفاده در قسمت منابع آورده شود.

---

^۱ عنوان فصل اول در پایان نامه به زبان انگلیسی: Introduction, Generalities and Problem Statement

ب- اهداف و فرضیات :

در بخش پایانی فصل اول اهداف و فرضیات یا سؤالات پژوهش باید بازگو شود.

ب-۱- اهداف

اهداف یک پروژه تحقیقاتی خلاصه آن چیزی است که با انجام مطالعه می‌خواهیم به آن دست یابیم. اهداف یک پژوهش باید رابطه نزدیکی با بیان مسئله داشته باشند به طور کلی اهداف پژوهش را به دو گروه تقسیم می‌کنند:

هدف کلی: اگر یک هدف آن چه که مطالعه به طور کلی به آن دست خواهد یافت را مطرح نماید، در آن صورت به عنوان یک هدف کلی در نظر گرفته خواهد شد. هدف کلی تقریباً همان عنوان طرح است.

اهداف ویژه: برای رسیدن به هدف کلی طرح بهتر است، هدف کلی به اجزاء کوچکتری که از نظر منطقی به یکدیگر پیوسته‌اند شکسته شود. این تقسیم‌بندی را اهداف ویژه می‌نامند که از طریق آن‌ها راه رسیدن به هدف کلی آسان‌تر و دقیق‌تر می‌شود.

ب-۲- فرضیات یا سؤالات پژوهش

فرضیه‌های پژوهش عبارتند از قضاوت‌های ذهنی در مورد روابط بین عوامل مختلف که عینی نیست و صرفاً به صورت نظری است، در حقیقت فرضیه یک نظر یا ایده است؛ ایده‌ای که هنوز قطعی نیست و پس از آزمایش و بررسی مجدد باید رد یا قبول شود. فرضیه‌هایی که در تحقیق بیان می‌شوند باید همانند اهداف مطالعه در راستای موضوع پژوهش باشند و به طور دقیق، واضح، کامل و با استفاده از واژه‌های قابل اندازه‌گیری بیان شوند. فرضیه‌ها باید به گونه‌ای بیان شوند که بتوان از روی نگارش آن آزمون‌های آماری را حدس زد.

در برخی مواقع شرایط به گونه‌ای است که آزمون فرضیات آن از طریق روش‌های آماری مقدور نیست (مطالعات توصیفی) و لذا در این موارد فرضیات تحقیق به صورت سؤال نوشته می‌شود. در مواقعی که در یک تحقیق یک متغیر وجود دارد، بهتر است به جای نوشتن فرضیه تحقیق، سؤالاتی را برای آن مطرح نمود. سؤالاتی که در تحقیق مطرح می‌شوند مانند اهداف باید کاملاً روشن، دقیق و به صورت یک جمله بیان شوند. تعداد سؤالات یک پژوهش باید حداقل معادل تعداد اهداف پژوهش باشد.

« فصل دوم »

بررسی متون^۱

فصل دوم شامل مبانی نظری و مرور پیشینه پژوهشی در رابطه با موضوع پژوهش می‌شود. همچنین مباحث چارچوب پنداشتی و ترسیم نقشه مفهومی می‌تواند به عنوان بخشی از محتوای مبانی نظری و یا به صورت مستقل پس از جمع‌بندی بررسی پیشینه درج شود.

الف - مبانی نظری

در این بخش به مبانی نظری و مفهومی پژوهش اشاره می‌شود که زمینه اصلی و موضوع تخصصی پژوهش است. در نگارش این بخش چنین تصور می‌کنیم که خواننده با کلیات مطلب مورد نظر آشنایی دارد و ما در اینجا دانش پژوهشگر و سوابق علمی موضوع را بررسی می‌کنیم. مثلاً اگر عنوان پایان‌نامه‌ای « بررسی فراوانی هایپرتیروئیدی در بیماران مبتلا به گواتر شناسایی شده در اهواز » باشد، ابتدا راجع به گواتر و انواع اختلالاتی که منجر به آن می‌شوند مختصراً توضیح می‌دهیم و بعد به موضوع اصلی بحث که هایپرتیروئیدی است می‌پردازیم و آن را مفصل‌تر بیان می‌کنیم.

ب - بررسی پیشینه پژوهش

در بخش بررسی پیشینه پژوهش، مطالعات و پژوهش‌های علمی مرتبط با موضوع مورد بررسی آورده می‌شود. در این قسمت علاوه بر اشاره به مطالعات قبلی که در خصوص موضوع مورد پژوهش، انجام پذیرفته‌اند، مسائل و مشکلاتی که در آن تحقیقات، احتمالاً حل نشده باقی مانده‌اند نیز مدنظر قرار می‌گیرد. منابع و مقالات مورد استفاده باید با موضوع مورد پژوهش مرتبط و جدید باشند. البته در استفاده از مقالات عنوان شده نباید به ذکر جزئیات پرداخت و یا همگی آن‌ها را به تفصیل مورد بحث قرار داد. مهم‌ترین مواردی که باید در خصوص هر مطالعه مورد استفاده، رعایت شود عبارتند از:

۱. توصیف جامعه مورد پژوهش
۲. حجم نمونه تحقیق
۳. بیان مختصر روش کار
۴. مهم‌ترین یافته‌های پژوهش

---

^۱ عنوان فصل دوم در پایان‌نامه به زبان انگلیسی: Literature Review

« فصل سوم »

مواد و روش کار^۱

در این فصل نحوه انجام پژوهش تشریح می شود. باید این کار را با ترتیب انجام دهید و در صورت لزوم برای هر مرحله عناوین فرعی در نظر بگیرید. این فصل به دو منظور نوشته می شود: اول آنکه خوانندگان با روش به کار رفته در پژوهش آشنا شوند و بتوانند همان پژوهش را تکرار نمایند؛ دوم آن که از مقایسه یافته‌ها با مواد و روش‌های بکار رفته، اعتبار نتایج را داوری نمایند. البته باید از توضیحات اضافی و تشریح روش‌های رایج خودداری نمود. این فصل از چند بخش فرعی تشکیل می شود که تعداد آن‌ها بستگی به نوع پژوهش دارد، اما به طور معمول دارای اطلاعات زیر می باشد:

الف – جامعه مورد مطالعه، نمونه‌گیری و طرح پژوهش:

در این قسمت نوع مطالعه، توصیف افراد تحت مطالعه، روش نمونه‌گیری و نحوه انتخاب آن‌ها، جنس، سن و سایر اطلاعات ضروری و نیز نحوه شرکت دادن نمونه‌ها در پژوهش، نوشته می شود. در مطالعات تجربی نحوه تصادفی کردن^۲ نمونه‌ها، تعداد افراد حذف شده از پژوهش و شرایط حذف آن‌ها (حذف اختیاری یا اجباری)، نحوه ورود به مطالعه^۳ و نحوه خروج از مطالعه^۴ باید توضیح داده شود. در مطالعات مورد – شاهدی باید چگونگی انتخاب شاهد‌ها و موردها توصیف شود. در مطالعات پیگیری و هم‌گروهی نیز شرایط انتخاب، پیگیری و کنترل نمونه‌ها باید تشریح شود. در صورت لزوم درخت انتخاب نمونه‌ها ترسیم شود. مثال: در یک مطالعه که برای پیگیری نتایج درمان عمل جراحی قلب روی ۱۳۰۰ بیمار انجام شده است، در نهایت فقط ۶۷۰ نفر در مطالعه تکمیلی شرکت داشته‌اند.

---

^۱ عنوان فصل سوم در پایان‌نامه به زبان انگلیسی: Materials and Methods

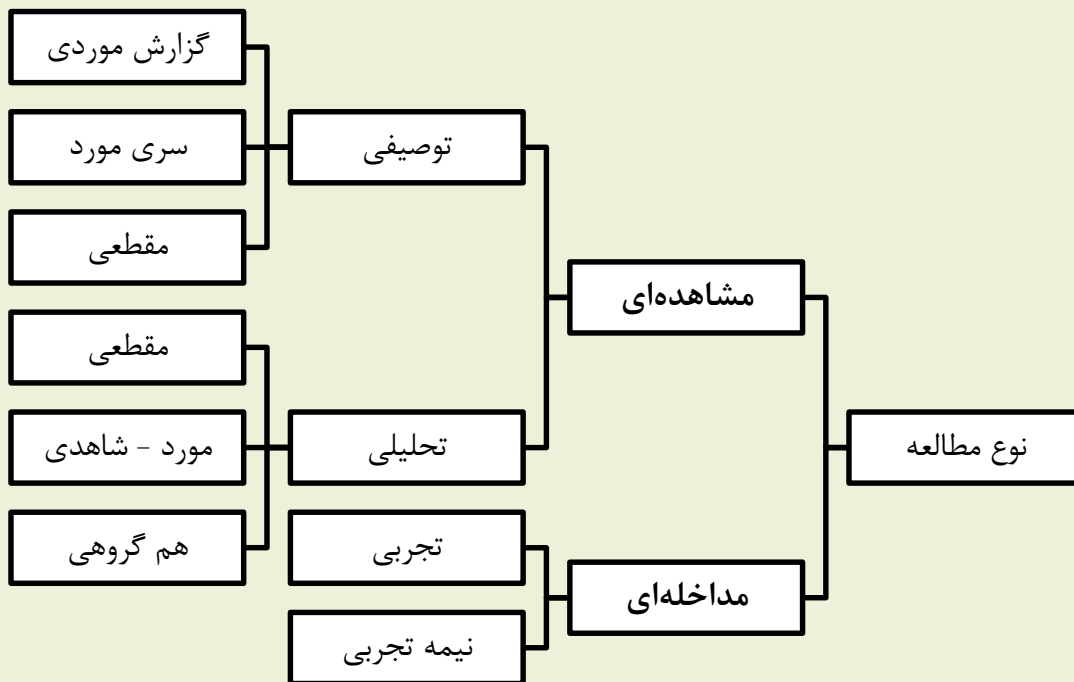
^۲ Randomization

^۳ Inclusion criteria

^۴ Exclusion criteria

به طور کلی، انواع مطالعات به دو گروه مداخله‌ای و مشاهده‌ای تقسیم‌بندی می‌شوند:

در مورد نمونه‌گیری باید اشاره کرد که نمونه‌گیری یک تکنیک است که طی آن نمونه‌های مناسب از یک جمعیت انتخاب می‌شوند تا با بررسی این نمونه‌ها، نتایج به کل جمعیت تعمیم داده شود.

نمونه‌گیری ممکن است به صورت تصادفی (تصادفی ساده، تصادفی منظم، طبقه‌بندی شده، خوشه‌ای)، غیر تصادفی (آسان، هدف‌دار) و یا چند مرحله‌ای صورت پذیرد.

ب - روش کار

در این مرحله بر اساس مسئله مورد تحقیق به بیان نحوه انجام قسمت‌های مختلف انجام پایان‌نامه پرداخته می‌شود. در نگارش این بخش باید تمام سعی بر این باشد که نکته‌ای از قلم نیفتد؛ به گونه‌ای که اگر پژوهشگر دیگری بخواهد همان پژوهش را تکرار نماید، بتواند مطابق با روش کار ذکر شده کار را به پیش ببرد. در نگارش روش کار، پژوهشگر باید به نوع مطالعه خود توجه کافی داشته باشد.

ج- ابزار جمع آوری اطلاعات

در این قسمت باید ابزاری که در حین پژوهش مورد استفاده قرار گرفته است به صورت فهرستوار ذکر شوند. در خصوص وسایل مورد استفاده در پژوهش باید نام ابزار، مدل، شرکت و کشور سازنده و ویژگی کاربردی آن‌ها به طور دقیق ذکر شود.

د- مواد مورد استفاده

در این قسمت موادی که در پژوهش مورد استفاده قرار گرفته‌اند و نیز شرکت و احیاناً درجه خلوص یا اطلاعات مفید دیگری که لازم است، باید آورده شود. اگر در تحقیق از حیوان آزمایشگاهی استفاده شده است باید نژاد و سایر خصوصیات آن ذکر شود.

ه- متغیر

متغیر به مفهوم خصوصیات و یا صفات مورد اندازه‌گیری است که می‌تواند تغییر کند و یا تغییری را به وجود آورد. متغیرهای یک تحقیق باید بر اساس اهداف پژوهش تعیین شوند. اگر تعداد متغیرهای یک پژوهش خیلی زیاد باشد، امر تحقیق را کاملاً دشوار می‌کند. برای معرفی متغیر در طرح یا پایان‌نامه باید به مواردی نظیر نام، نوع، مقیاس، نحوه سنجش و واحد اندازه‌گیری آن اشاره نمود.

و- تعریف واژگان (مفاهیم)

معمولاً در هر تحقیق تعدادی اصطلاح تخصصی وجود دارد. از آنجا که اکثر واژه‌ها و اصطلاحات معانی متفاوتی دارند، ناگزیر باید این اصطلاحات را به طور دقیق تعریف نمود؛ زیرا ممکن است در بعضی موارد یک واژه (یا اصطلاح) مفهومی را به خواننده ارائه دهد که اصولاً مورد توجه پژوهشگر نبوده و یا برای وی گنگ و نامفهوم باشد. بنابراین، لازم است پژوهشگر این گونه واژه‌ها را با تکیه بر یک مرجع معتبر و به طور دقیق، واضح و با کلمات ساده بیان نماید.

ز- تجزیه و تحلیل اطلاعات (روش‌های آماری)

در این قسمت نحوه توصیف و تجزیه و تحلیل اطلاعات بیان می‌گردد که می‌تواند به صورت توصیفی یا تحلیلی باشد.

ز-۱-۱- اطلاعات توصیفی :

ز-۱-۱- شاخص‌های تمایل مرکزی مورد استفاده نظیر میانگین، مد یا نما ذکر شوند.

ز-۱-۲- شاخص‌های پراکندگی مورد استفاده نظیر دامنه، انحراف معیار یا خطای معیار ذکر شوند.

ز-۱-۳- در صورت استفاده از نمودارها یا جدول‌ها توزیع فراوانی و فراوانی نسبی، باید به آنها

اشاره کرد.

ز-۲-۱- اطلاعات تحلیلی

ز-۲-۱- نام آزمون‌های آماری مورد استفاده و هدف از انجام آنها ذکر شود.

ز-۲-۲- سطح معنی‌داری مورد استفاده در آزمون‌های آماری ذکر شود.

ح - رعایت مسائل اخلاقی

اگر چه رعایت اصول اخلاقی بیشتر در مواردی مصداق پیدا می‌کند که روی انسان‌ها انجام می‌شود یا به نحوی با آزادی فرد، شخصیت و موجودیت انسان در ارتباط باشد ولی با این حال در تحقیقات آزمایشگاهی و پژوهش‌های روی حیوانات نیز رعایت نکات اخلاقی در هر مرحله از پژوهش ضروری است. در مواقعی که انجام پژوهش مستلزم کسب مجوز کمیته یا شورای اخلاق در پژوهش دانشگاه یا سازمان خاصی (مثل آموزش و پرورش) باشد باید تأییدیه لازم را از شورای اخلاق اخذ و سپس به انجام پژوهش اقدام نمود. همچنین باید فرم تأییدیه کمیته اخلاق در پژوهش و نمونه رضایت‌نامه و شیوه کسب رضایت از موارد پژوهش در قسمت پیوست‌های گزارش نهایی یا پایان‌نامه آورده شود.

« فصل چهارم »

یافته‌ها^۱

در این فصل به بیان نتایج حاصل از پژوهش پرداخته می‌شود. در هنگام نگارش این بخش باید اهداف تحقیق خود را به خاطر داشته باشید. یافته‌های تحقیق باید به گونه‌ای تدوین گردند که تمام تحلیل‌های مربوط به فرضیه‌ها یا سؤالات تحقیق در آن ذکر شده باشد. هدف این فصل ارائه داده‌ها و نه تفسیر آن‌هاست که این امر با استفاده از جدول‌ها، نمودارها، تصاویر و شرح لازم برای داده‌ها صورت می‌پذیرد.

الف - جدول‌ها:

جدول‌ها معمولاً در موارد ذیل مورد استفاده قرار می‌گیرند: (۱) وقتی پژوهش دارای مقدار زیادی داده‌های عددی است، (۲) وقتی رابطه بین متغیرها باید نشان داده شود، (۳) وقتی مقایسه داده‌های عددی در طبقات یا در چند گروه الزامی است، (۴) وقتی خواننده نیاز دارد که مقادیر اندازه‌گیری شده برای متغیرها را به طور دقیق بداند.

وقتی می‌خواهید یک متغیر مستقل و یک متغیر وابسته را در یک جدول وارد کنید، متغیر مستقل را در ستون عمودی و متغیر وابسته را در ردیف افقی قرار دهید.

ب - نمودارها:

مطالبی که نمی‌توان از طریق متن نوشته شده و یا جدول‌ها چنان بیان نمود که مقصود حاصل شود، باید به کمک نمودار آن‌ها را توصیف نمود. نمودارها برای نشان دادن یک الگو، تغییرات و یا روابط مهم مورد استفاده قرار می‌گیرند. نمودارهای تهیه شده باید ساده، واضح، مختصر و قابل درک باشند. و از ترسیم نمودارهای تزئینی و شلوغ خودداری نمایید.

---

^۱ عنوان فصل چهارم در پایان‌نامه به زبان انگلیسی: Findings

ج - تصاویر:

هنگامی که از تصویر در طرح یا پایان‌نامه استفاده می‌شود، لازم است تصاویر (همانند جدول‌ها و نمودارها) شماره‌گذاری شده و شرح مختصری از تصویر در زیر آن بیان گردد. حروف و یا پیکان‌هایی که قسمت‌های مهم تصاویر را نشان می‌دهند باید واضح و مشخص باشند.

برای استفاده از جدول‌ها، نمودارها و تصاویر باید ابتدا اختصاراً در متن به آن‌ها اشاره نمود یا به مهم‌ترین نتیجه‌ای که می‌توان از آن‌ها استنباط نمود، اشاره کرد. در این صورت باید جدول، نمودار یا تصویر را در اولین فضای مناسب درج نمود.

✓ جدول‌ها، نمودارها و تصاویر باید خوانا، دقیق و مرتب باشند. هر جدول، نمودار یا تصویر باید بدون نیاز به مراجعه به متن بتواند اطلاعات مورد نظر را داده و یافته‌های موجود در آن قابل تجزیه و تحلیل باشند. بنابراین، باید نام متغیرها، تعداد نمونه، واحد اندازه‌گیری، روش آماری و سطح معناداری و توضیح کامل علائم اختصاری به کار رفته در یک پاراگراف و با یک قلم ذکر شود.

✓ هر جدول، نمودار یا تصویر، دارای شماره و عنوان می‌باشد.
✓ شماره جدول‌ها، نمودارها و تصاویر، مستقل از یکدیگر می‌باشد و باید با شماره فصل شروع شود.

✓ عناوین جدول‌ها، نمودارها یا تصاویر باید در عین اختصار، مفید و کامل باشد.
✓ شماره‌ها و عناوین جدول‌ها در بالای آن‌ها و شماره‌ها و عناوین نمودارها و تصاویر در زیر آن‌ها درج می‌گردد.

✓ فاصله بالانویسی جدول و پایین‌نویسی نمودار و تصاویر برابر ۱/۵ سطر در نظر گرفته شود.

✓ چنانچه جدول، نمودار یا تصویر از منبعی اخذ شده باشد، ذکر شماره منبع آن در انتهای عنوان ضروری است.

در هنگام گزارش یافته‌های تحلیلی، تجزیه و تحلیل نتایج باید بر اساس سطح معناداری در نظر گرفته شده بیان شود. همچنین پیشنهاد می‌شود که هنگام بیان نتایج هر مرحله، هدف از انجام محاسبه آماری (مانند مقایسه میانگین سطح کلاسترول در دو گروه A و B) و شاخص‌های آماری مورد استفاده (مانند ضریب همبستگی، مقدار X^2) گزارش شود.

« فصل پنجم »

بحث و نتیجه‌گیری^۱

الف - بحث

در این قسمت باید به این پرسش پاسخ داده شود که نتایج بدست آمده در پژوهش چه مفهومی دارند و چه کاربردهایی می‌توانند داشته باشند؟

برای نگارش بحث، ابتدا باید یافته‌های مطالعه، به اختصار بیان شده و به تفصیل مورد بررسی قرار گیرند. سپس با ارائه منابع موثق، یافته‌ها و نظرات موافق با نتایج پژوهش و مخالف آن عنوان شود. در نگارش بحث باید تلاش کرد تا بین یافته‌های پژوهش و مطالعات دیگری که در این زمینه انجام پذیرفته است به نوعی ارتباط منطقی برقرار شود. در مواردی که این نتایج با یکدیگر همخوانی ندارند، دلیل آن را شرح دهید. مثلاً آیا اختلاف مهمی از نظر برنامه‌ریزی، تعیین مشخصات، روش اندازه‌گیری حجم نمونه و مانند آن وجود داشته است؟

ب - نتیجه‌گیری

نتیجه‌گیری خود را با اهداف و فرضیات مطالعه ارتباط دهید، اما از اظهار نظر در زمینه‌هایی که داده‌ای ندارید یا داده‌های شما برای نتیجه‌گیری کافی نیست، خودداری کنید. البته می‌توانید تفسیر کنید و نظریه‌هایی را مطرح نمایید ولی صریحاً بگویید که این‌ها تفسیر و نظریه هستند و هنوز تایید نشده‌اند.

ج - پیشنهادها

پژوهشگر بر اساس یافته‌های مطالعه خود و با هدف روشن شدن زوایای تاریک آن یا هدایت تحقیقات بعدی پیشنهادهای خود را ارائه می‌دهد. پیشنهادها شامل دو بخش زیر می‌باشد:

- ✓ پیشنهادهای کاربردی
- ✓ پیشنهاد برای پژوهش‌های آینده

---

^۱ عنوان فصل پنجم در پایان‌نامه به زبان انگلیسی: Discussion and Conclusion

«فهرست منابع^۱»

مطالب و اطلاعاتی که جهت انتخاب موضوع طرح یا پایان‌نامه، تنظیم اهداف و فرضیات، روش انجام پژوهش و استنتاج صحیح ضروری به نظر می‌رسند باید از منابع معتبر انتخاب گردند. اصول مرجع‌نویسی در سرتاسر پایان‌نامه بر اساس **استاندارد ونکوور** می‌باشد. مطابق شیوه‌ونکوور، منابع به ترتیب استناد در متن پایان‌نامه و با استفاده از اعداد فارسی در داخل پرانتز یا کروشه شماره‌گذاری می‌گردند. باید در نظر داشت که به هر منبع تنها یک شماره اختصاص می‌یابد و آن هم در نخستین مکانی است که در متن ظاهر می‌شود. از همین شماره در استنادهای بعدی (صرف نظر از مکان استناد) استفاده می‌شود. با توجه به وجود نرم‌افزارهای متعدد و کارآمد در مورد تنظیم منابع، مانند نرم‌افزار EndNote یا Zotero توصیه می‌گردد در هنگام نگارش گزارش‌های طرح‌های تحقیقاتی و مقالات از این گونه نرم‌افزارها استفاده شود.

الف – شیوه‌ونکوور

الف-۱ – استناد به کتاب (نویسنده تمام فصل‌های آن یک نفر است)

نام خانوادگی نویسنده – نام کوچک یا آغازه نویسنده (در صورت وجود پدیدآورندگان بیشتر ویرگول و در غیر این صورت نقطه) – نقطه – عنوان کتاب – نقطه – شرح ویرایش – نقطه – محل نشر – دو نقطه – ناشر – نقطه ویرگول – سال نشر – نقطه – شماره صفحات – نقطه

مثال :

Stack A. Comprehensive textbook of hearing.1st ed. New York: Thieme Publisher; 1999. p.169-75.

مثال : محمودیان س، بیات آ. دانستنی‌های عمومی وزوزگوش. ویرایش اول. تهران:

انتشارات دانش فریاد؛ ۱۳۸۱. ص. ۲۹-۲۷.

^۱ در پایان‌نامه به زبان انگلیسی: References

الف - ۲ - استناد به فصلی از کتاب

نام و نام خانوادگی نگارنده فصل - نام کوچک یا آغازه نگارنده فصل (در صورت وجود پدیدآورندگان بیشتر ویرگول و در غیر این صورت نقطه) - نقطه - عنوان فصل کتاب - نقطه - حرف اضافه "در" (یا In) - دو نقطه - نام خانوادگی نگارنده کتاب - نام کوچک یا آغازه نگارنده کتاب - ویرگول - ویراستار (Editor) - نقطه - نام کتاب - نقطه - شرح ویرایش - نقطه - محل نشر - دو نقطه - ناشر - نقطه ویرگول - سال نشر - نقطه - شماره صفحه - نقطه

مثال:

Zimmerman RQ. Neurologic disorderders and examinations. In: Katz J, Editor. Neurology. 4th ed. Philadelphia: Williams and Wilkins; 1994. p. 25-29.

مثال :

ناجی س. باکتریولوژی اوتیت میانی. در : فرزانه ف، سیمایی ص، ویراستاران. اوتیت میانی. ویرایش سوم. تهران: انتشارات پزشکیار؛ ۱۳۸۰. ص. ۲۴۸.

الف - ۳ - استناد به مقالات (تا ۶ نویسنده)

نام خانوادگی نویسنده مقاله - نام کوچک یا آغازه نویسنده - نقطه - عنوان مقاله - نقطه - شکل اختصاری نشریه - سال نشر - نقطه ویرگول - شماره جلد یا دوره (در صورت وجود شماره نشریه در داخل پرانتز) - دو نقطه - شماره صفحه مقاله - نقطه

بین نام نویسندگان از علامت کاما (،) استفاده و پس از آخرین نام علامت نقطه درج می شود.

مثال :

Fredrick L. Recurrent basal cell carcinoma. Arch Dermatol 2000; 136(18): 1378-92.

مثال :

آذریان آ. بررسی اثرات انواع رژیم های درمان هورمونی جایگزین پس از یائسگی در نمای ماموگرافی. مجله علمی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز ۱۳۸۳؛ ۴۲: ۶۷-۶۲.

الف-۳-۱- استناد به مقالات (بیش از ۶ نویسنده)

مثال:

Gavriatopoulou M, Ntanas-Stathopoulos I, Korompoki E, Fotiou D, Migkou M, Tzanninis IG, et al. Emerging treatment strategies for COVID-19 infection. *Clinical and experimental medicine*. 2021;21(2):167-79.

مثال:

ریسی ع، تبریزی ج ص، اختردانش ن، کاظمی ا، اسلامی م، کاظمینی ح، [و همکاران]. غربالگری شفاهی اعضای خانوارها از طریق نظام مراقبت های بهداشتی درمانی اولیه در جمهوری اسلامی ایران: گام اول بسیج ملی مقابله با کووید-۱۹. *مجله تصویر سلامت*. ۱۴۰۱؛ ۱۳(۱):۵۵-۶۵

الف-۴- استناد به مقالات الکترونیکی

نام خانوادگی نویسنده - نام کوچک نویسنده - نقطه - عنوان مقاله - نقطه - مخفف عنوان نشریه الکترونیکی - کروشه باز - ذکر نوع رسانه - کروشه بسته - سال نشر (و ماه نشر در صورت لزوم) - نقطه ویرگول - شماره جلد - دو نقطه - شماره صفحات - آدرس دسترسی به مقاله (available from) - نقطه - تاریخ دسترسی به مقاله (accessed) - نقطه

مثال:

Crawn JL, Berg K. Low back pain. *Occup Health [Serial online]* 1995; 36: 56-90. Available from: <http://www. ....> Accessed June 26, 2004.

به هنگام استناد به یک سایت اینترنتی نیز مشابه روش فوق عمل می‌گردد با این تفاوت که نوع رسانه ذکر نمی‌گردد و جهت معرفی آدرس دسترسی به مقاله از عبارت at available استفاده می‌شود.

الف-۵- استناد به پایان نامه‌ها

نام خانوادگی نویسنده، نام کوچک یا آغازه نویسنده - نقطه - عنوان پایان نامه - ذکر کلمه پایان نامه در داخل کروشه‌ها - نقطه - نام شهری که دانشگاه مربوط در آنجا قرار دارد - دو نقطه - نام دانشگاه - نقطه ویرگول - سال ارائه پایان نامه - نقطه (در صورت لزوم شماره صفحات ذکر گردد).

مثال:

Rag TWS, Road M. Neural plasticity in rats [dissertation]. Toronto: Univ.Toronto; 1999. P.79-83.

مثال:

صالحی ز. بررسی تاثیر تمرینات حس عمقی بر تعادل افراد مبتلا به پیچ خوردگی خارجی [پایان نامه]. اهواز: دانه شکده توانبخشی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز؛ ۱۳۷۹. ص.۳۰-۳۵.

در موارد دیگری که برای آنها مثالی ذکر نشده است می توان به کتابهای معتبر دیگری که در این مورد نوشته شده مراجعه نمود.

« پیوست‌ها »^۱

نامه‌ها، نمونه پرسشنامه‌ها، فرم‌ها، بررسی‌ها، مطالب مکمل، آمار و ارقام و موارد دیگری که به نحوی در پایان‌نامه مورد استفاده قرار گرفته‌اند به صورت پیوست‌های جداگانه آورده می‌شوند. در صورتی که این پیوست‌ها دارای موضوعات مختلفی باشند دسته‌بندی شده و تحت عنوان **پیوست الف، ب** ... آورده می‌شوند. اگر در موقع نگارش متن لازم باشد به این پیوست‌ها اشاره یا مراجعه شود، درج شماره پیوست در داخل پرانتز (**پیوست ...**) الزامی است. آرایش و شماره‌گذاری صفحات پیوست همانند بقیه صفحات متن صورت می‌گیرد، قسمت پیوست می‌تواند شامل موارد زیر باشد:

- ✓ فرم موافقت‌نامه انجام پژوهش در یک مرکز خاص (**اجباری**)
- ✓ جدول نوع مشارکت پژوهشگران (Author Contribution) (**اختیاری**)
- ✓ فرم تعارض منافع (Conflict of Interest) (**اختیاری**)
- ✓ فرم منابع تأمین مالی (Funding/Grants Resources) (**اختیاری**)
- ✓ نامه تصویب کد اخلاق در پژوهش از سامانه ethics وزارت بهداشت (**اجباری**)
- ✓ گواهی پذیرش مقاله استخراج شده از پایان‌نامه (**اختیاری**)
- ✓ فرم یا نمونه رضایت‌نامه اخلاق در پژوهش
- ✓ تصاویر
- ✓ جدول‌ها
- ✓ نمودارها
- ✓ نقشه‌ها
- ✓ فرم‌های نمونه (تاریخچه‌گیری ...)
- ✓ پرسشنامه پژوهش
- ✓ مطالب پمفلت یا کتابچه آموزشی مورد استفاده در پژوهش
- ✓ بیان وسایل و روش‌های آزمایشگاهی به تفصیل (در صورت لزوم)
- ✓ واژه‌نامه
- ✓ فهرست واژگان اختصاری
- ✓ بیان روش‌ها یا محاسبات آماری به تفصیل (در صورت لزوم)
- ✓ سوگندنامه پزشکی

^۱ در پایان‌نامه به زبان انگلیسی: Attachments

الگوی فرم شماره ۱:
(روی جلد به فارسی)

دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز

دانشجویان دکتری پژوهش محور به جای
نام دانشکده عنوان صحیح مرکز تحقیقات
را درج کنند.

دانشکده .....

پایان نامه جهت اخذ مدرک ..... در رشته .....

عنوان:

.....

نگارنده:

با توجه به تعداد استادان به صورت
مفرد و یا جمع و بدون پرائتز درج
شود.

.....

استاد (ان) راهنما:

.....

.....

استاد (ان) مشاور:

.....

.....

.....

موارد مشخص شده با رنگ قرمز
حذف شود. مقادیر هر فیلد با
توجه به الگوها جایگذاری شود.

شماره ثبت پایان نامه: (شماره ثبت در دانشکده)

تاریخ تصویب پایان نامه: روز/ماه/سال [با عدد]

تاریخ دفاع پایان نامه: (ماه و سال) [ماه با حرف و سال با عدد]

مثال: شهریور ۱۴۰۰

*تکمیل تمامی فرمها حتما به صورت تایپ شده و با قلم B Nazanin سایز ۱۴ بولد صورت پذیرد.

دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز

دانشکده .....

پایان نامه جهت اخذ مدرک ..... در رشته .....

عنوان :

.....

نگارنده:

.....

استاد (ان) راهنما:

.....

.....

استاد (ان) مشاور:

.....

.....

.....

شماره ثبت پایان نامه: (شماره ثبت در دانشکده)

تاریخ تصویب پایان نامه: روز/ماه/سال [با عدد]

تاریخ دفاع پایان نامه: (ماه و سال) [ماه با حرف و سال با عدد]

مثال: شهریور ۱۴۰۰

هزینه این پایان نامه از محل اعتبار طرح تحقیقاتی مصوب شماره (شماره طرح تحقیقاتی

ثبت شده در معاونت توسعه پژوهش و فناوری دانشگاه) تأمین شده است و کلیه حقوق این

پایان نامه برای دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز محفوظ است.

*تکمیل تمامی فرمها حتماً به صورت تایپ شده و با قلم B Nazanin سایز ۱۴ بولد صورت پذیرد.

الگوی فرم شماره ۳:
داخل جلد به انگلیسی

Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences

Faculty of .....

Thesis for ..... degree in .....

Title:

.....

Author:

.....

Supervisor(s):

.....

.....

Advisor(s):

.....

.....

.....

Registration No: (شماره ثبت در دانشکده)

Approval Date: D / M / Y [با عدد]

Defense Date: (Month and year) [ماه با حرف و سال با عدد]

مثال: April 2020

The expense of this thesis has been provided by the credit of the approved research project no (شماره طرح تحقیقاتی ثبت شده در معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه) and All right of this thesis is reserved for Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences

*تکمیل تمامی فرم‌ها حتما به صورت تایپ شده و با قلم T.N.R. سایز ۱۴ بولد صورت پذیرد.

الگوی فرم شماره ۴
(پشت جلد به انگلیسی)

Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences

Faculty of .....

Thesis for ..... degree in .....

Title:

.....

Author:

.....

Supervisor(s):

.....

.....

Advisor(s):

.....

.....

.....

Registration No: (شماره ثبت در دانشکده)

Approval Date: D / M / Y [با عدد]

Defense Date: (Month and year)[ماه با حرف و سال با عدد]

مثال: **April 2020**

* تکمیل تمامی فرم‌ها حتما به صورت تایپ شده و با قلم T.N.R. سایز ۱۴ بولد صورت پذیرد.

دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز

الگوی فرم شماره ۵
فرم اصالت

تأییدیه صحت و اصالت نتایج پایان نامه

		عنوان پایان نامه
	شماره دانشجویی	نام دانشجو
	تاریخ دفاع	تاریخ تصویب
	مقطع تحصیلی	رشته تحصیلی
		استاد (ان) راهنما

اینجانبان اقرار می‌نماییم که:

- ۱- کلیه نتایج مندرج در پایان نامه مذکور، حاصل کار پژوهشی دانشجو و تحت نظارت و راهنمایی استاد/ساتید راهنما و بدون هیچگونه دخل و تصرفی انجام گرفته و به موارد نسخه برداری شده از آثار دیگران، مطابق مقررات و ضوابط، ارجاع داده شده و مشخصات کامل منابع در فهرست منابع ذکر شده است.
- ۲- پایان نامه مذکور قبلاً برای احراز هیچ مدرکی ارائه نگردیده است.
- ۳- در صورت اثبات خلاف مندرجات فوق، دانشگاه می‌تواند به تشخیص خود و مطابق با ضوابط و مقررات حاکم (دستورالعمل رسیدگی به تخلفات پژوهشی، قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان و قانون ترجمه و تکثیر کتب، نشریات و آثار صوتی، ضوابط و مقررات آموزشی و پژوهشی، انضباطی و غیره) با اینجانبان رفتار نماید و اینجانبان حق هرگونه اعتراض و یا ادعای بعدی در خصوص احقاق حقوق مکتسبه و تشخیص و تعیین تخلف و مجازات را از خویش سلب و ساقط می‌نماییم. در ضمن، مسئولیت هرگونه پاسخگویی به اشخاص اعم از حقیقی و حقوقی و مراجع ذیصلاح (اعم از اداری و قضایی) به عهده اینجانبان خواهد بود و دانشگاه هیچگونه تعهد و مسئولیتی در این خصوص نخواهد داشت.
- ۴- کلیه نتایج و حقوق حاصل از این پایان نامه کاملاً متعلق به دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز است و هرگونه استفاده از نتایج علمی و عملی، واگذاری اطلاعات به دیگران یا چاپ و تکثیر، نسخه برداری ترجمه و اقتباس از این پایان نامه بدون موافقت کتبی دانشگاه ممنوع است و چنانچه مقاله‌ای از این پایان نامه استخراج و منتشر شود، آدرس شخص دانشجو، نویسنده مسئول و نویسنده اول، آدرس صحیح دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز خواهد بود. ضمناً نقل مطالب با ذکر منبع بلامانع است.

ردیف	سمت	نام و نام خانوادگی	امضاء
۱	استاد راهنمای اول		
۲	استاد راهنمای دوم		
۴	دانشجو		

*فرم اصالت^۱ به صورت تاپ شده تکمیل شود و پس از پرینت، توسط استاد/ان راهنما و دانشجو امضا شود.

^۱ لینک دسترسی به فرم اصالت: <https://b2n.ir/858339>

الگوی نوع و سایز قلم مورد استفاده در صورت جلسه دفاع:

شماره طرح: _____

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بندر انزلی
دانشکده _____

B Nazanin 8 bold ←

B titr 10 →

B Nazanin 11 Bold ← **B Titr 12** ←

فرم شماره ۱۱: صورت جلسه دفاع از پایان نامه

با تأییدات خداوند متعال، جلسه دفاع از پایان نامه آقای/خانم _____ در رشته _____ مقطع _____ به شماره دانشجویی _____ تحت عنوان _____ با شماره ثبت _____ و تاریخ ثبت _____ با حضور اساتید راهنما، مشاور و هیأت داوران در محل _____ در تاریخ _____ تشکیل و ایشان با موفقیت از پایان نامه خود دفاع نموده و موفق به کسب نمره _____ (به حروف _____) با رتبه _____ گردیده است.

محل اعضا:	استاد(ان) راهنما:
	-۱
	-۲
محل اعضا:	استاد(ان) مشاور:
	-۱
	-۲
محل اعضا:	B Nazanin 11 Bold → هیأت داوران:
	-۱
	-۲
	-۳
	-۴
محل اعضا:	نماینده شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده:
محل اعضا:	نماینده معاونت پژوهشی دانشکده:
B nazanin 11 Bold →	محل اعضا:
محل اعضا:	مدیر گروه:
_____	B Titr 12 ←
معاون پژوهشی دانشکده	

الگوی نوع و سایز قلم مورد استفاده در فرم اصالت:

B Nazanin 8

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی
گیلان شاپور اعراب

B nazanin 14 Bold

تأییدیه صحت و اصالت نتایج پایان نامه

B Nazanin 12			B Nazanin 12 Bold
شماره دانشجویی		نام دانشجو	
تاریخ دفاع		تاریخ تصویب	
مقطع تحصیلی		رشته تحصیلی	
		استاد (ان) راهنما	

اینجانبان قرار می‌نماییم که:

- ۱- کلیه نتایج مندرج در پایان نامه مذکور، حاصل کار پژوهشی دانشجو و تحت نظارت و راهنمایی استاد استادی راهنما و بدون هیچگونه دخل و تصرفی انجام گرفته و به موارد نسخه برداری شده از آثار دیگران، معلق مقرر و ضوابط ارجاع داده شده و مستندات کامل منابع در فهرست منابع ذکر شده است.
- ۲- پایان نامه مذکور قبلاً برای اعزاز هیچ مدرکی ارائه نگردیده است.
- ۳- در صورت اثبات خلاف مندرجات فوق، دانشگاه می‌تواند به تشخیص خود و مطلقاً با ضوابط و مقررات حاکم دستورالعمل رسیدگی به تخلفات پژوهشی، قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مستطان و قانون ترجمه، تکثیر و نشریات و آثار صوتی، ضوابط و مقررات آموزشی و پژوهشی، انضباطی و شیره) با اینجانبان رفتار نماید و اینجانبان حق هرگونه اعتراض و یا ادعای بندی در خصوص احقاق حقوق مکنتیه و تشخیص و تبیین تخلف و مجازات را از خویش سلب و ساقط می‌نماییم. در ضمن، مسؤلیت هرگونه پاسخگویی به اشخاص اعم از حقیقی و حقوقی و مزایع ذیصلاح (اعم از اداری و قضایی) به عهده اینجانبان خواهد بود و دانشگاه هیچگونه تعهد و مسؤلیتی در این خصوص نتواند داشت.
- ۴- کلیه نتایج و حقوق حاصل از این پایان نامه کاملاً منطبق به دانشگاه علوم پزشکی گیلان شاپور اعراب است و هرگونه استفاده از نتایج علمی و عملی، واگذاری اطلاعات به دیگران یا چاپ و تکثیر، نسخه برداری ترجمه و اقتباس از این پایان نامه بدون موافقت کتبی دانشگاه ممنوع است، و چنانچه مقالهای از این پایان نامه استخراج و منتشر شود، آدرس شخص دانشجو، نویسنده مسئول و نویسنده اول، آدرس صحیح دانشگاه علوم پزشکی گیلان شاپور اعراب خواهد بود. ضمناً نقل مطالب با ذکر منبع پلاجم است.

ردیف	ساعت	نام و نام خانوادگی	اعضاء
۱	استاد راهنمای اول		
۲	استاد راهنمای دوم		
۳	دانشجو		

B nazanin 12

* توجه: چیزی به تعداد سطرها و ستونهای جدولها در فرم اصالت اضافه و یا از آنها کم نشود.

الگوی صحیح عنوان مقاطع مختلف تحصیلی جهت درج در صفحات روی جلد و داخل جلد به فارسی و داخل جلد

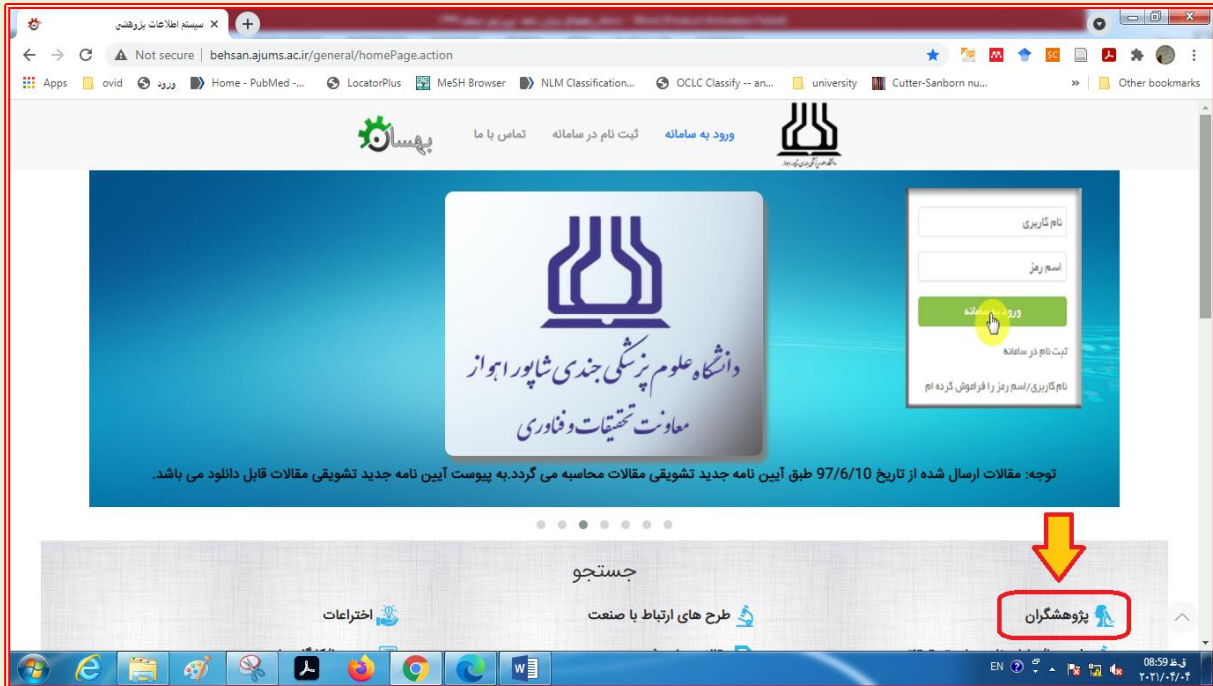
و پشت جلد به انگلیسی:

ردیف	مقطع تحصیلی	عنوان صحیح مقطع تحصیلی به فارسی	عنوان صحیح مقطع تحصیلی به انگلیسی
۱	کارشناسی ارشد	کارشناسی ارشد	Master of Science Degree
۲	دکتری عمومی (حرفه‌ای)	دانشکده پزشکی	M.D. Degree
		دانشکده داروسازی	Pharm. D. Degree
		دانشکده دندانپزشکی	D.D.M. Degree
۳	دکتری تخصصی Ph.D.	دکتری تخصصی	Ph.D. Degree
۴	دکتری تخصصی پژوهش محور	دکتری تخصصی پژوهشی	Ph.D. by Research
۵	دستیاری تخصصی	دستیاری تخصصی	Specialty Degree
۶	دستیاری فوق تخصصی	دستیاری فوق تخصصی	Subspecialty Degree

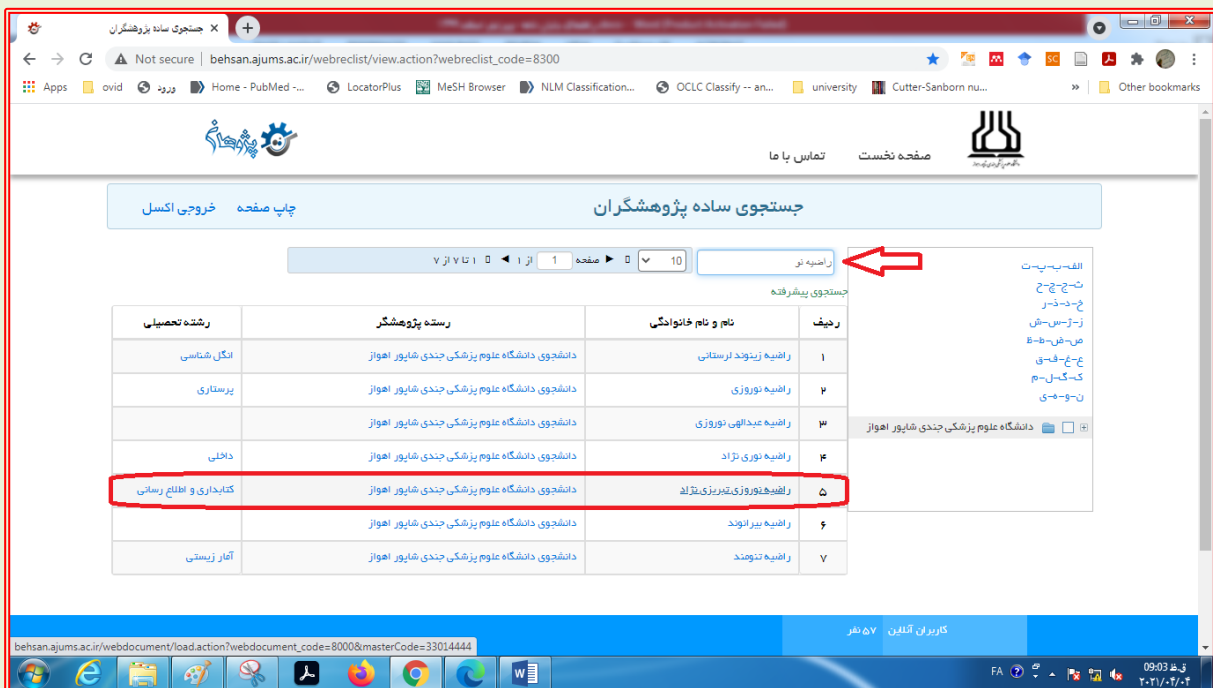
روش دسترسی به اطلاعات پایان نامه یا طرح پژوهشی در سامانه بهسان بدون نیاز به درج نام کاربری و گذرواژه

۱. از طریق آدرس behsan.ajums.ac.ir وارد سامانه بهسان شوید.

۲. در پایین صفحه بر روی گزینه پژوهشگران کلیک کنید.

۳. در صفحه باز شده، در کادر جستجو، نام خود را تایپ کنید و از لیست نتایج، نام خود را انتخاب کنید.

۴. در صفحه باز شده از قسمت "طرح‌های تحقیقاتی"، طرح / پایان‌نامه مورد نظر را انتخاب و بر روی آن کلیک

نمایید.

ردیف	شماره طرح	عنوان	سخت	وضعیت اجرای طرح	تاریخ تصویب	تاریخ پایان
۱	U-۹۶۰۸۰	بررسی میزان رعایت اخلاق پژوهش از نظر صحت و دقت استناددهی در پایان‌نامه‌های دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز	دانشجو	در دست اجرا	۱۳۹۶/۰۴/۲۳	

۵. در صفحه باز شده به اطلاعات مورد نیاز جهت درج در پایان‌نامه (شامل شماره طرح، عنوان فارسی و انگلیسی

تصویب شده و تاریخ تصویب) دسترسی دارید.

شماره طرح	کد پهنسان	عنوان طرح فارسی	عنوان طرح لاتین	سال
U-۹۶۰۸۰	۹۶۰۸۰	بررسی میزان رعایت اخلاق پژوهش از نظر صحت و دقت استناددهی در پایان‌نامه‌های دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز	Surveying the amount of compliance to research ethics regarding referencing correctness and accuracy in Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences theses	۱۳۹۶

۶. از قسمت بررسی در شورا، می‌توانید به تاریخ تصویب در شورای گروه دسترسی داشته باشید.

کد شورا	شورا	تاریخ بررسی در شورا	کد مصوب
۱۲۳	شورای گروه	۱۳۹۶/۰۴/۲۴	
۱۲۲	کارگروه اخلاق در پژوهش دانشگاه	۱۳۹۶/۰۵/۲۱	IR.AJUMS.REC.۱۳۹۶.۴۳۹

۷. از قسمت اطلاعات مجری و همکاران نیز می‌توانید به اسامی استادان راهنما و مشاور پایان‌نامه دسترسی داشته

باشید.

نام و نام خانوادگی	سمت در طرح	درجه تحصیلی	پست الکترونیک
علی حسین قاسمی	مجری مسئول	دکتری تخصصی (PhD)	ghasemi-a@ajums.ac.ir
فریدون آزاده	مجری استاد راهنما	دکتری تخصصی (PhD)	parsaei@ajums.ac.ir
پرستو پارسایی محمدی	استاد مشاور	دکتری تخصصی (PhD)	latifi-sm@ajums.ac.ir
سید محمود ظریفی	مشاور آماری	دکتری تخصصی (PhD)	dianat_m@yahoo.com
محمد دیانت	همکار اصلی	کارشناسی ارشد	rntn۹۰۰@gmail.com
راهبیه نوری تیریزی نژاد	دانشجو	کارشناسی ارشد	